

Prédikáció Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepére

Lepsényi Miklós, ferences áldozópap,
pozsonyi hitszónok prédikációja 1888-ból

„Üdvözlégy malasztal teljes, az Úr te veled, áldott vagy te az asszonyok között” (Luk 1,28)

Ki köszöntenek e szavakkal? ki rebegi ez igéket? Gábor angyal, az ég követe szól így s akit malasztal teljesnek mond, az Mária, egy gyöngye názáreti Szűz. Hogyan? Angyal köszönt egy embert? Isten követe egy teremtményt? Az ég lakója a föld lakóját mondja boldognak? Miként lehet ez? Mi emeli ki ez egyszerű, piruló hajadont Éva többi lányai közül, hogy az összes asszonyok között kiválólag áldottnak mondatik! Mi? Az az ártatlanság, melynek birtokosa, az a tisztaság, mely lelkéből szétömölve, mintegy arcán sugárzik; az a szeretet, mely nem a föld porához, nem a föld gyermekéhez köti, de Istenhez; az a kegyelem, melyet erényeiért, szíve ártatlanságáért, lelke szeplőtlenségéért, tisztaságáért, Istenhez törő szeretetéért jutalmul az Úrtól nyert. E kegyelem bizonyossága az angyali látogatás is, mely Isten parancsára történt. S miért küldé Máriához az Úr angyalát? Egyedül csak annak kijelentésére, hogy Isten kegyelmébe jutni szerencsés volt? Nem! Tudtára akarta adni, hogy ő választott az istenanyai nagy méltóságra, őt szemelte ki Isten, hogy eljövendő fiának, Jézus Krisztusnak anyja, dajkája, ápolója és nevelője legyen.

Hol az az asszony, kit ily kitüntetés ért volna valamikor? Az Istennek anyja lenni, az Istenembert szülni, nevelni és képezni – oly magasztos hivatás, melynek betöltésére négyezer esztendeig kellett a világnak várakoznia! De minél magasztosabb, minél szentebb, minél fölségesebb a hivatás, annál nagyobb a kitüntetés, a méltóság, mely e hivatás betöltőjére háramlik. Mária nagyszerű, sőt több, páratlan hivatást töltött be, épp azért páratlannak kell lenni a tiszteletnek is, mellyel őt körülöleljük. Igen, Máriát nemcsak tisztelnünk kell, de úgy kell tisztelnünk, mint senki mást.

Sietek azonban, minden félreértés elkerülése végett kijelenteni, hogy itt, midőn Mária páratlan tiszteletéről szólok, a tiszteletet szigorúan megkülönböztetem az Istent illető imádástól, s midőn azt mondom: Máriát úgy kell tisztelnünk, mint senki mást, ezzel nem az Isten fölé akarom helyezni s azt mondani, hogy Istennél is jobban tisztelendő. Nem! ez hittani botlás lenne. Hanem igenis oly értelemben szólok, hogy Máriát azok között, kiket csak tisztelet illet, kiválóan kell tisztelnünk. Ily értelemben Isten fölé nem helyeztetik az Istenanyja, minthogy Istent nemcsak tisztelet illeti, de imádás is, melyet már semmiféle szentnek, még Máriának se szabad megadni, mert bálványozás bűnébe esnénk.

Tehát ismét: azok között, kiket csak tisztelet illet, Máriát páratlanul kell tisztelnünk. S miért? E kérdésre fogok válaszolni.

Miért kell Máriát tisztelnünk? Máriát tisztelnünk kell, mert;

1. a mi anyánk. Hálátlan gyermek az, ki édes anyját nem tiszteli. Oh mennyi jót tesz egy anya gyermekével? Már midőn e világra hozza, késznek nyilatkozik életét is feláldozni érte és nem egy anya, csakis életének elvesztésével adhat létet a magzatnak, kit szíve alá fogadott. Mennyit fárad azután is, ha magzatát már világra hozta! Ki az, kinek kebele tejet önt a kisdéd számára? Az anya. Ki az, kinek karjain legboldogabb álmait alussza? Az anya. Ki az, kinek kezei vezetik a gyenge kisdedet, hogy el ne essék s. emelik fél, ha elbukik? Az anya. Ki az, akinek szíve legtöbbet remeg, szeme legtöbb könnyet ejt a gyermekért? Az anya. Ki az, ki legtöbbet aggódik a gyermek jövőjéért? Az anya. Ki az, aki éjeken át kimerülés nélkül tud virrasztani a beteg gyermek mellett? Az anya. Ki az, ki legnagyobb örömet érez, ha a gyermek jó, szófogadó, engedelmes? Az anya. Ki az, kinek szíve legjobban vérzik, ha a gyermek nyers, durva, engedetlen, elfajzott? Az anya.

Oh anyák! miként magasztaljalak én titeket? miként emeljem ki méltóságokat? Hol vegyek szavakat, melyekkel elismerésünk adóját lefizethetnők? Ti vagytok az e földön, ami az égen a nap. Nem borulna-e szomorú sötétség az ég gyönyörű ívére, ha a nap kialudnék? Gyönyörködhetnénk-e a kéklő bolthajtásban? És ily szomorú sötétség borulna az emberiségre is; épp így nem láthatnók az erények virágos kertjét sem, ha a jó anyák kivesznének. Már most, ha annyit tesz értünk anyánk, ha életét teszi kockára a mi életünkért, ha érdekünkben fárad, ha bennünket, ápol, ha a

veszedelemtől óv, ha velünk sir és örvend, nem volna-e hálátlanság a köteles tiszteletet megtagadni tőle? De ez nemcsak hálátlanság, hanem isteni törvény megszegése is! A Sinai hegyről kiáltá Isten mennydörgés és villámlás között a zsidó népnek: *Tiszteljéd atyádat és anyádat, hogy hosszú életű légy a földön!* Nem szegi-e meg e törvényt, ki édes anyját nem tiszteli? Megsértenélek benneteket, ha csak egyről is föltenném a hálátlanság és törvénytíprás e bűnét.

Azonban Édeseim! nem anyánk-e Mária is? Az anya magzatának életet ad. De hát nem adott-e életet nekünk is Mária, midőn a kis Jézust Betlehemben szülte? Hisz ha Jézus nem születik, mi a bűn halálának sírjában száradunk el. Hogy az örök élet reményének csillaga keblünkben világol, csak annak köszönhetjük, hogy Mária Jézust e világra szülte. Világos tehát, hogy Jézussal együtt az örök élet reményének minket is újra szült. S eszerint nem anyánk-e tehát Mária?

De az Úr Krisztus is, mielőtt szent lelkét a keresztfán kilehelte volna, nyilván anyánkká tette őt: *Íme, asszony, a te fiad*, mondá neki szent János evangélistáról: *íme, János, a te anyád*, mondá Máriáról. E szavak által mindnyájunkat Mária fiává tón s őt anyánkká nevezte. „Íme, a te anyád, oh Sion! Azt akarom, hogy az én anyám legyen a te anyád. Ő nekem a test szerinti anyám, neked pedig lelki anyád.” Így értelmezi Jézus szavait szent Antoninus.

Justiniáni szent Lőrinc szerint pedig, mintha csak így szólott volna az Üdvözítő: „Anyám! János tanítványom itt egyedüli képviselője az én szeplőtlen egyháznak. Az ő személyében tehát az én egész anyaszentegyházamat bízom reád, szeresd azt, mint engemet, erősítsd jó tanácsaiddal, neveld példáddal. Azt akarom, hogy gyermekednek tekintsd mindig, hogy közbenjáró könyörgéseiddel oltalmazd és erényekkel gazdagítva hozzám vezesd. De meghagyom egyháznak is, hogy téged anyjaként tiszteljen, téged szeressen, nálad menedéket keressen s Isten előtti közbenjárójának tekintsen. Akarom, hogy hozzád folyamodjék a veszélyekben, tanácsaidat kikérje a kétségekben s oltalmazd esdjen minden bajaiban, hogy oly bizalommal viseltessek irántad, mint irántam. Azért gondom lesz rá, hogy valamennyi tanítványom tenálad keressen menedéket, hogy a te neved minden nemzedéktől tiszteltessek. Nem is fog megvetetni senki, aki téged segítségül hív. Nem fogok elfordulni senkitől, aki téged ajtatosan tisztel. Szétbonthatlan kötelékkel kötlek az én egyházamhoz és egyházamat tehozzád.”

Anyánk tehát Mária, lelki anyánk, mert Krisztussal együtt újra szült minket az örök életnek, s mert Krisztus maga nevezte az emberiség anyjává. De ha Mária anyánk, nem kötelez-e a hála, nem kötelez-e az isteni parancs, hogy szeressük őt, hogy tisztelettel viseltesünk iránta? Ha már testi anyánkat is tartozunk tisztelni, mennyivel inkább őt, ki lelkileg anyánk? De nemcsak lelki anyánk Ő, hanem

2. szerető anyánk is, s ez oknál fogva is kell, hogy tisztelettel viseltesünk iránta. Az anya szereti gyermekét s igen sokszor nagy áldozatokat hoz érte. Ti valóban nagy szeretetet mutattok azok iránt, kiket rátok bízott az Isten. De mi ez a szeretet a Máriához képest? Ő a valódi szerető anya! Gondoljátok meg, mennyi jóban részesít bennünket! Ha szomorúság gyötör, nem ő-e az, ki vigaszt ad? Ha kísértés szorongat, nem ő-e az, ki elcsüggedni nem enged? Ha fogy erőnk a harcban, nem ő-e az, ki erősít? Ha betegség szorongat, nem ő-e az, ki meggyógyít? Ha üldöznek, nem ő-e az, ki védelmébe fogad? Ha éhezünk, nem ő-e az, ki kielégít? Ha sírunk, nem ő-e az, ki letörli szemünk harmatát? Ha örvendünk, nem ő-e az, ki örömlenket megtisztítja? Ha bűnökbe estünk, nem ő-e az, ki széttepi a háló szálait? Igen, Mária mindenben mindenünk; orvosságunk, vigaszunk, erősítőnk, védelmünk, segítségünk, enyhítőnk, örömlen! Mária, szerető Anyánk!

Kire nem ragyogtak volna még Mária szeretetének sugarai? Ki nem élvezte még az ő anyai szerelmének drága mézét? Ha van ilyen, önmaga az oka, mert bajában nem fordult Máriához; szomorúságában nem kért tőle vigaszt, betegségében nem gyógyszer? Aki Máriát kereste, az Máriát fel is találta; ki Máriát kérte, azt Mária meg is segítette; ki Máriához kiáltott, ahhoz Mária le is szállott; ki Máriát hívta, az Máriát bírta; ki Máriához fordult, azt Mária el nem üzte. Mária mindenkinek mindené lett; az ő irgalommal teljes szíve nyitva áll mindenkinek, hogy nála mindenki megtalálhassa azt, amit keres: a fogoly váltságdíját, a beteg egészségét, a szomorodott lelki erőt, a bűnös bocsánatot, hogy senki se legyen, kinek része nem volna azon melegségben, mely ezen napból kisugárzik.

Valóban úgy van, mint szent Bernát bizonyítja, hogy „még soha sem lehetett hallani, hogy valaki Máriától elhagyatott volna, ki oltalmát kérte és pártfogásáért hozzá folyamodott”. Mária minden kérést meghallgatott, mert ő szerető anyánk. Valamint az édes anyát szívének égő szerelme kényszeríti, hogy hallgassa meg gyermekének kérését, s nem is tudja megtagadni, hacsak nem ártalmas az magzatának – de ekkor a megtagadás ismét csak szeretetéről tanúskodik – épp

úgy a boldogságos Szűz sem tudja kérelmünket megtagadni, mert anyánk, szerető anyánk ő, s e szeretete mintegy kényszeríti, hogy meghallgassa esdeklő fiát.

De ha Mária szerető anyánk, ha esdeklésünkre hallgat, ha segélyünkre sietve jó, ismét kérdem, nem volna-e hátlátlanság a köteles tiszteletet megvonni tőle? Oh anyánk, Mária! mi tisztelünk téged szívünk mélyéből, mert hisz te is szeretettel viseltetel irántunk, noha méltatlanok és bűnös fiak vagyunk is. Tisztelnünk kell továbbá Máriát azért is, mert

3. Isten anyja. Ez a legmagasztosabb hivatás, melyre nő valaha választatott. Négyezer évig kellett várni a világnak, míg született egy nő, ki méltónak ítéltetett, hogy az Isten fiának anyja legyen. Nem nagy érdem-e királyt szülni? Nem becsülik-e meg a királyok anyját? Merészli-e valaki tiszteletlenül említeni? Sőt nem hódolnak-e előtte országok, fejedelemségek? Miért? Mert nagy méltóság a királyanyaság.

De mi egy ember az Istenhez? Mi a föld királya a menny királyához? Mária nem földi, de mennyei királyt, nem embert, de Istent szült. Már most, ha egy királynak az anyját tisztelni kell, és az anyára vetett tiszteletlenség koronás gyermekét is sérti, nem sérti-e az isteni fiút is, ha anyját, Máriát nem tiszteljük? Míg tisztelvén bizonyára nagy örömet szerzünk neki.

Szent Bonaventura szerint Mária az, kinél nagyobb Isten nem teremthet; nagyobb világot és eget teremthet az Isten, de nagyobb anyát, mint az Istenanya, nem teremthet. Oly nagy a szent Szűz tökélye – sz. Bernát szerint –, hogy ennek ismerete magának az Istennek van fenntartva. S csodálkozhatunk-e Mária tökéletességén, ha meggondoljuk, hogy Isten anyja ő. Az Istennek ki kellett emelnie szent anyját a többi asszonyok közül, már csak saját méltósága tekintetéből is meg kellett különböztetnie. S csakugyan Mária meg van különböztetve, mert az erények oly fényes koronája ragyog homlokán, minő egyetlen asszonyén sem. De ha Mária így van kiemelve, megdicsőítve, lehet-e durva megsértés nélkül a tiszteletet megvonni tőle?

A nevelt ember mindenkit tisztel: korunknak kiváló jellege a nőtisztelet. Ha valaki másról, de különösen egy nőről becsmérőleg merne nyilatkozni, nem vetnétek-e meg ti is? (1888-ban!) S mindennek dacára nem különös tünemény-e tapasztalni, hogy vannak egyesek, sőt vannak egész felekezetek, melyek Máriának tiszteletét ellenzik. Ha közönséges nő volna, a köteles tiszteletet senki sem merné megtagadni, ha pedig tenné azt valaki, százan kelnének karddal kezökben védelmére és a neveletlennek torkára forrasztanák a becsmélés szavait, de mivel nem közönséges nő, hanem Isten anyja, mivel szentebb, mint minden asszony, mivel több erényekkel ékeskedik, mint minden asszony, azért nem kell őt tisztelnünk, azért becsmérelhetjük!

Oh tévedése az emberi elmének, miként tudtál ily uralomra vergődni? Tehát Mária nem méltó tiszteletünkre? Ne magasztaljuk őt, az Isten szent Anyját? És ekkor teszünk Isten tetszésére? Ki beszél ily esztelenül? Tehát annak örülsz te, ha anyádat nem tisztelik? Hogy lehet Istenre főgni ilyet? Ő kívánja Mária tiszteletét, mert Anyja. Világos tehát Édeseim! hogy tisztelnünk kell a boldogságos Szűzet, tisztelnünk páratlanul, mert páratlan a méltóság is, melyre Isten választotta. Ti tiszteltétek eddig, égjen a tisztelet e tüze Mária iránt ezen túl is szívetek oltárán, és ő se vonja meg tőletek szeretetének áldó, termékenyítő, erősítő melegét.

Három indokot hoztam fel, melyek a szent Szűz tiszteletére ösztönöznek bennünket. Mária anyánk, ez az első indok; Mária szerető anyánk, ez a második indok; a harmadik pedig az, hogy Mária Isten anyja. Ha valaki e három pontot szívébe vési, élte napjái fogja a boldogságos Szűzet tisztelni.

S most hogy tiszteletünket kimutassuk Mária iránt, boruljunk térdre és rebegjük el az ima szavait: Szívünk mélyéből üdvözlünk téged názáreti tiszta Szűz, kinek fényes hajlokát a menny követe Gábor, égi fényrel ragyogta ma be; üdvözlünk, mert megengedted, hogy szíved alatt vegyen emberi testet a világ Üdvözítője. Nagy jótéteményben részesültünk ez alázatos engedelmisséged által, minthogy csak így szabadulhattunk ki az ördög hatalmából, csak így nyerhettünk győzelmet az eredeti bűn felett. Kérünk azonban Anyánk, Mária! oltalmazz minket a többi vétkektől is, hogy szeplőtelenül élvén e földön, az örök élet kapui feltáruljanak előttünk. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.